

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio X. An liceat desiderare alicui malum sub ratione boni
temporalis vtilis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

dum esse pauperi graviter indigenti, ex necessarijs ad statum, quia negari non potest, quin aliquando debeat subveniri ei necessitati ex superfluis statui, vt diximus cap. 2. In quo casu si dicamus, vix esse divitibus superflua statui, idem erit, ac dicere, non esse, aut vix esse obligationem succurrendi. Quod autem divites non habeant excusationem, ad omittendam eleemosynam in gravibus necessitatibus; satis constat ex ijs, quæ dixit in 1. part. Cris. Theol. disp. 20. cap. 2. art. 2. & 3.

DISERTATIO X.

An liceat desiderare alicui malum sub ratione boni temporalis utilis?

CAPVT I.

Referuntur propositiones damnata; & præmittuntur aliqua.

S V M M A R I V M.

Doctrina S. Thomæ coheret cum hac damnatione. num. 4.

Textus S. Thomæ pro ratione dubitandi. num. 5 & 6.

Potest desiderari mors alicuius propter bonum spirituale illius, aut alterius. num. 7.

Potest desiderare mortem alicuius propter bonum commune. n. 8.

Potest quis desiderare mortem alicuius propter vitandum aliquod ingens nocumentum. n. 9.

Intellectus potest præscindere mortem Patris ab effectu hereditatis fi-

lij; & voluntas sub eadem præcisione potest desiderare hereditatem, non mortem. n. 10.

1. **H**ic dubitationi dāt occasionem tres propositiones damnatæ ab Innocentio XI. in hoc Decreto ex quibus decima tertia propositio sic se habet: *Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicuius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.*

2. Propositio 14. damnata hæc est: *Licetum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem vt malum Patris, sed vt bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.*

3. Propositio 15. similiter damnata huius est tenoris: *Licetum est filio gaudere de Parricidio Parentis & se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas.*

4. Pro quarum explicatione, & recta intelligentia, quia aliqui scriptores falso existimarunt, eas propositiones damnatas inferri ex doctrina S. Thomæ, suppono primo, non esse mentem Romani Pontificis damnare doctrinam, quam circa hanc materiam tradidit S. Thomas. Ideo operæ pretium est proponere ante oculos doctrinam S. Thomæ, vt inde constet, tres illas propositiones damnari quoad id tantum, in quo differunt à doctrina S. Thomæ.

5. Et quidem Angelicus Doctor 2. 2. quæst. 76. art. 1. sic ait. [*Si autem aliquis imperet, vel optet malum alterius sub ratione boni, sic est licitum, nec erit maledictio, per se loquendo, sed per accidens: quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum,*

lum, sed ad bonum. Contingit autem malum aliquod dici imperando, vel optando sub ratione duplicis boni. Quandoque quidem sub ratione iusti, & sic index licite maledicit illum, cui precipit iustam penam inferri. Et sic etiam Ecclesia maledicit anathematizando: sicut, & propheta in scripturis quandoque imprecantur mala peccatoribus, quasi conformantes voluntatem suam divinae iustitiae; licet haec imprecationes possint etiam per modum praenuntiationis intelligi. Quandoque vero dicitur aliquod malum sub ratione utilitatis, puta cum aliquis optat aliquem peccatorem pati aliquam aegritudinem, aut aliquod impedimentum, vel ut ipse melior efficiatur, vel ut saltem ab aliorum nocimento cesset.]

6. Et in 3. dist. 30. art. 1. ad 4. sic habet. Ad quartum dicendum, quod charitas attendit ad quaedam bona per se, scilicet ad bona gratiae: ad quaedam autem per accidens, in quantum ad ista ordinantur. Bona autem temporalia, qua per accidens charitas attendit, & ex consequenti possunt se invicem in diversis impedire, quia prosperitas unius inducit adversitatem alterius, unde quia charitas ordinem habet, & plus debet diligere quisque se quam alium, & propinquos quam extraneos, & amicos quam inimicos, & bonum commune multorum, quam bonum privatum unius, [potest aliquis, salva charitate, optare malum temporale alicui, & gaudere, si contingit; non in quantum est malum illius, sed in quantum est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere, vel communitatis, aut Ecclesiae.] Similiter de malo etiam eius, qui in malum temporale incidit, secundum quod per malum poenae impeditur frequenter malum culpe eius: sed bona gratiae mutuo se non impediunt, quia spiritualia bona à pluribus integre possideri possunt. Et

ideo quantum ad hoc, nullus, salva charitate, potest malum alteri optare, vel de malo gaudere, nisi in quantum in malo culpe, vel damnationis alicuius relucet bonum divinae iustitiae, quod plus tenetur diligere, quam aliquem hominem. Sed hoc non est per se de malo gaudere, sed de bono, quod adiunctum est malo.

7. Suppono secundo, sub ea damnatione non comprehendi doctrinam, quam omnino veram, & certam existimo, scilicet posse me desiderare inefficaciter mortem alterius propter bonum spirituale illius, aut alterius. Et ratio est, quia bonum spirituale semper debet preferri bono temporali. Sic Pater potest desiderare inefficaciter mortem filij, qui dat signa perversionis futurae, vel cum credit lapsurum in multa peccata enormia.

8. Suppono tertio, etiam esse licitum, neque comprehendi sub ea damnatione, si quis desideret mortem alicuius propter ingens bonum etiam temporale communitatis, vel Ecclesiae, quia bonum commune praefendum est bono privatae personae. Neque comprehenditur sub ea damnatione, quia propositiones damnatae non loquuntur de hoc casu.

9. Suppono quarto, etiam esse licitum, neque contentum sub ea damnatione, si quis desideret mortem alicuius propter vitandum aliquod magnum nocimentum, quod ex vita illius impendit consanguineo, propinquo, vel amico, vel etiam ipsi desideranti. Et hoc est quod dixit S. Thomas supra citatus, nempe: Potest aliquis, salva charitate, optare malum temporale alicui, & gaudere, si contingit, non in quantum est malum illius, sed in quantum est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere. Ita Pater

potest licite desiderare inefficaciter mortem mariti, qui filiam eius pessime affligit sine spe emendationis. Et ratio est, quia cum Pater teneatur plus diligere filiam, quam generum, & assidua afflictio filiae sit magnum malum; propter hoc vitandum licebit illud desiderium inefficax Patris.

10. Suppono quinto. Intellectum posse praescindere mortem Patris ab effectu haereditatis filio advenientis: & sic licitum erit, neque sub ea damnatione contentum, quod filius gaudeat de haereditate sibi obveniente ex morte Patris, quin de ipsa morte gaudeat. Nam eandem praescissionem, quam facit intellectus, potest sequi voluntas. Quod si intellectus praescindit inter praedicata identificata, a fortiori poterit praescindere inter ea duo, quae realiter distinguuntur, videlicet inter mortem Patris, & aditionem haereditatis.

CAPUT II.

Quomodo ex doctrina S. Thomae non inferatur aliqua ex propositionibus damnatis?

SUMMARIVM.

Proponitur ratio dubitandi num. 12. & seqq.

Nulla ex his propositionibus damnatis inferitur ex doctrina S. Thomae num. 15.

Cum quis gaudet de malo unius, reduplicative quatenus est bonum alterius, reduplicatio cadit supra bonum alterius. num. 16.

Qui cupit mortem alterius propter suum commodum temporale, desi-

derium illius fertur immediate ad mortem alterius. num. 17.

Doctrina generalis S. Thomae, quod licet desiderare malum proximi sub ratione boni, non extenditur ad quamcumque rationem boni. n. 19.

11. **D**Vo ergo sunt, quae praecipue dubitantur circa damnationem earum trium propositionum. Primum est propter falsam quorundam existimationem praefatam, an aliqua ex propositionibus damnatis inferatur ex praefata doctrina S. Thomae? Secundum, quid sit, quod formaliter damnatur, & prohibetur in eo decreto?

12. Et quantum ad primum attinet, prima, & secunda propositio alicui videbitur inferri ex doctrina S. Thomae. Et enim: *Si aliquis optet malum alterius sub ratione boni, sic est licitum, nec erit maledictio per se loquendo, sed per accidens, quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum, sed ad bonum.* Ut loquitur S. Thomas lic. cit. Sed qui de vita alicuius tristatur, aut de illius morte naturali gaudet vel illam, inefficaci affectu petit, aut desiderat, non ex displicentia personae, sed ob aliquod temporale emolumentum; iste optat malum alterius sub ratione boni; & principalis intentio illius non fertur ad malum, sed ad bonum: ergo eiusmodi desiderium inefficax licitum est.

13. Deinde qui absoluto desiderio cupit mortem Patris, non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obvoluta est pinguis hereditas; optat malum Patris sub ratione boni, & intentio filij non fertur ad malum, sed ad bonum: ergo id desiderium ex mente S. Thomae licitum est.

14. Secundo iuxta S. Thomam potest aliquis salva charitate optare malum temporale alicui, & gaudere si contingit, non in quantum est malum illius, sed in quantum est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere. Quæ sunt verba S. Thomæ supra relata. Sed filius tenetur plus diligere se ipsum, quam Patrem, & vita Patris est impedimentum bonorum filij, cum impediatur aditionem hæreditatis, & mors Patris est impedimentum huius mali, quod accidit filio, carendi hæreditate: ergo ita poterit filius gaudere de morte Patris, quæ impedit carentiam hæreditatis.

15. Dicendum tamen est, nullam ex propositionibus damnatis inferri ex doctrina S. Thomæ, atque adeo damnationem earum propositionum nullatenus adversari doctrinæ S. Thomæ. Etenim S. Thomas non docet, licitum esse, quod intentio desiderij feratur directe, & immediate ad malum alterius, sed dumtaxat ad bonum, quod ex eo malo resultat, ut patet ex illis postremis verbis: *Sed hoc non est per se de malo gaudere, sed de bono, quod adiunctum est malo.*

16. Pro cuius intelligentia non tantum est, cum S. Thomas dicit, licitum esse gaudere de malo vnius, in quantum est bonum alterius, facere reduplicationem, & quamvis in reduplicatione interveniat materiale, & formale; quando fit reduplicatio, non fit supra materiale, sed supra formale: & ideo illud gaudium, vel desiderium solum fertur immediate ad formale, scilicet ad bonum alterius. Ita cum dicimus, *Album reduplicative quatenus album, disgregat visum*, quamvis album sit concretum ex subiecto, & forma, tamen reduplicatio non cadit supra materiale, sive supra su-

biectum, sed solum supra formale, nempe supra solam albedinem. Sic etiam cum quis appetit dulce reduplicative quatenus dulce, non appetit subiectum dulcedinis, sed ipsam dulcedinem: quod si appetit etiam subiectum, non appetit illud præcisse quatenus dulce reduplicative: nam ut dixi, reduplicatio solum appellat supra formale.

17. Hinc respondetur ad argumenta proxime allata. Ad primum ergo respondetur, cum qui desiderat mortem alterius propter suum emolumentum temporale non sistere in proprio commodo, sed desiderium illius ferri immediate ad mortem proximi, vel Patris, Cum tamen S. Thomas reduplicans supra bonum inde secutum, solum doceat licitum desiderium de formali, nempe de ipso bono, quod resultat. Et hinc etiam patet ad secundam partem primæ obiectionis.

18. Ad secundam obiectionem clarius patet doctrina tradita, cum in verbis relatis S. Thomæ invenitur reduplicatio, in qua solum attenditur immediate formale bonitatis, & non materiale mali, ex quo ea bonitas resultat.

19. Respondetur secundo. Cum S. Thomas tradidit doctrinam generalem, quod liceat desiderare malum proximi sub ratione boni, non propterea docuisse, licitum esse desiderare malum proximi generaliter sub quacumque ratione boni, multo minus sub ratione boni levissimi; quod amplius constabit ex proxime dicendis

CAPVT III.

Quomodo intelligendæ sint propositiones damnatæ?

SUMMARIUM.

Sensus est, illicitum esse desiderare directe mortem proximi ob commoda temporalia. n. 20.

Licitum est desiderare mortem proximo, ad vitandum aliquod ingens malum. n. 21.

Non est licitum proponere commodum temporale vitæ proximi. num. 22.

Et hinc explicatur sensus propositionis decimæ tertie. Ibidem.

Ex eodem principio constat sensus, & falsitas propositionis decimæ quartæ. n. 23.

Et propositionis 15. n. 24.

An filius desiderans directe mortem Patris propter hereditatem, desideret illam reduplicative quatenus sibi commodam? n. 25. & seqq.

Quid dicendum de parricidio perpetrato in ebrietate? n. 2.

Dicendum est secundo, in ea damnatione propositionum damnari doctrinam, quæ tradit, licitum esse desiderare directe, & immediate mortem proximi, aut gaudere de illa propter commoda temporalia. Quod apud omnes certum esse debuit. Etenim lethaliter peccat, qui sibi ipsi desiderat mortem ob causas levissimas. V. g. Si quis sibi mortem desideraret propter vitandum fastidium, quod concipitur ex nimia loquela alterius, aut ex nimia tussi socij. Et ideo Antoninus Diana part. 5. tract. 14. resol. 92. præmissa doctrina, & periodo P. Granado ex 2. 2. controv. 3. tract. 6. disp. 2. sect. 4. n. 22. optime dixit. [Ex quibus apparet, esse

Granad

damnandas de mortali mulierculas, & præsertim vetulas, quæ ob res minimas vociferantur, & optant sibi mortem:] Ex quibus omnibus constat, non licere optare sibi mortem propter bonum levioris momenti. Ergo non licet optare mortem proximo propter bonum levioris momenti. Sed qui optat mortem proximi, non propter ingens aliquod malum vitandum, sed propter qualecumque emolumentum temporale, aut propter pinguem hæreditatem adeundam, desiderat illi malum propter bonum levioris momenti: ergo mortaliter illicitum est. Probatum minor: quia vita proximi præferri debet cuilibet emolumento temporali. Nam si id non esset verum, quomodo in extrema necessitate proximi teneretur homo succurrere etiam de necessarijs ad statum.

21. Itaque licitum est, & minime sub ea damnatione contentum, desiderare mortem proximo ad vitandum aliquod ingens malum sibi impendens, sicut etiam licitum est optare sibi mortem, ut evadat aliquod ingens malum, sive temporale, sive spirituale, non tamen est licitum desiderare mortem proximo propter emolumentum temporale nõ necessarium; quia id censetur bonum levioris momenti, facta comparatione cum vita proximi.

22. Et ex hac secunda conclusione patet, merito damnari decimam tertiam propositionem. Nam tristari de vita alicuius, aut de morte naturali gaudere ob aliquod emolumentum temporale, ita ut tristitia aut gaudium feratur immediate & formaliter ad vitam, aut mortem proximi, maxime dissonat rationi: quia sic præponitur emolumentum temporale vitæ hominis. Et idem de affectu petendi, aut desiderandi mortem proximi, quamvis affectus sit inef-

inefficax. Cum quo fit, quod si desiderium feratur solum ad emolumētum temporale pro hypothesi, in qua Deus vellet, proximum mori, non autem ad mortem illius, tale desiderium non incurrat reatum peccari lethalis; vt dixi initio in suppositione 1.

23. Et ob eandem rationem, imo & maiorem, damnatur decima quarta propositio, de eo, qui desiderat mortem Patris ob hereditatem sibi obventuram. Dissonat enim maxime rationi, quod præferat hereditatem vitæ Patris. Habetque specialem circumstantiam contra pietatem erga Patrem: debet enim pluris æstimare vitam patris, quam alterius proximi. Et hæc circumstantia mutat speciem, quia est contra specialem virtutem.

24. Eodem genere deformitatis scaturit decima quinta propositio: quia iuxta eam gaudium filij formaliter & immediate terminatur ad calamitatem Patris: quod illicitum est ob rationes propositas. Si autem id gaudium solum ferretur immediate & formaliter ad effectum acquisitionis divitiarum, & non ad calamitatem Patris; sic non esset peccatum contra charitatem; sed solum peccaret ex nimio amore divitiarum.

25. Dices: Filius in eo casu gaudet de calamitate Patris, quatenus sibi bona est reduplicative: ergo sic non peccat. Probatum consequentia. Nam, vt loquitur S. Thomas supra citatus num. 14. *Potest aliquis, salva charitate optare malum temporale alicui, & gaudere, si contingat, non in quantum est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere.* Diximus autem, reduplicationem non cadere supra mortem, sed supra effectum.

26. Respondetur, filium in eo casu non gaudere de morte Patris,

quatenus sibi bona est reduplicative, quia cum reduplicatio cadat solum supra formale, nempe supra bonitatem, sive commoditatem propriam; & gaudium filij (quale proponitur in ea propositione) terminetur formaliter ad ipsam calamitatem Patris, & non solum ad commoditatem propriam; inde fit, quod non gaudeat de morte Patris reduplicative vt sibi commoda. Quod si filius gaudeat de morte Patris reduplicative vt sibi commoda, sic non gaudet de materiali, nempe de morte; sed formali, supra quod fit reduplicatio, nempe de commoditate propria, supposita morte Patris, de qua non gaudet, sed supponit illam contingisse. Et ita hæc propositio: *Filius gaudet de morte Patris reduplicative quatenus est commoda sibi; æquivalet isti, Filius, præsupposita morte Patris, gaudet de commodo suo: neque in alio sensu admittenda est.*

27. Quod autem dicitur in proposito 15. de parricidio perpetrato in ebriitate, nihil habet speciale circa materiam huius dissertationis. Ideo breviter dico, si, quando filius habuit voluntatem se inebriandi, prævidit periculum occisionis Patris, imputatur filio peccatum parricidij, quod si non prævidit, non imputatur. Vide Vasquium tom. 1. in 1. 2. disput. 127. *Vasq.* Quod si postea gaudet de calamitate Patris, peccat, graviter; vt dictum est.

DI-